

การกำหนดราคาสินค้าโดยรัฐบาล:
ทฤษฎี ประสพการณ์ และข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

นางสาวพร อมจิต ศักดิ์พันธ์พนม

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาปรัชญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการ บัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

๐๐๕๗๓๘

003235

๕15๙1๕385

GOVERNMENTAL PRICE FIXING : THEORY, EXPERIENCE
AND SUGGESTION FOR THAILAND



Miss Promchit Sakpunphanom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

ตัวชอวิทยานิพนธ์

การกำหนดราคาสินค้าโดยรัฐบาล : ทฤษฎี ประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

โดย

นางสาวพร้อมจิต หักค้ำพันธ์พนม

ภาควิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร. อริฎุ ชรรมนโน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์บุญยง ทิพย์ใส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

[Signature] คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประทีฐ วัฒนพฤกษ์)



คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature] ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ สนิทวงศ์)

[Signature] กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภัส เจริญกุล)

[Signature] กรรมการ
(อาจารย์ประพันธ์ วอนขอพร)

[Signature] กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อริฎุ ชรรมนโน)

[Signature] กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บุญยง ทิพย์ใส)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การกำหนดราคาสินค้าโดยรัฐบาล : ทฤษฎี ประสิทธิภาพ
และข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

ชื่อนิสิต

นางสาวพร้อมจิต ศักดิ์พันธ์พนม

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร. อริญ ธรรมโน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์บุญยง ทิพย์โส

ภาควิชา

การบัญชี

ปีการศึกษา

๒๕๒๓

บทคัดย่อ



ประเทศแทบทุกประเทศในโลกรวมทั้งประเทศไทย กำลังประสบกับปัญหาภาวะเงินเฟ้อรุนแรง และในขณะเดียวกันก็ประสบภาวะเศรษฐกิจชะงักงันด้วย ในการกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ต้องระวังว่า จะไม่ทำให้ภาวะเงินเฟ้อรุนแรงขึ้นไปอีก มาตรการแก้ไขภาวะเงินเฟ้อที่สำคัญมี ๓ มาตรการ คือ มาตรการทางการเงิน มาตรการทางการคลัง และมาตรการเข้าควบคุมโดยตรง แต่จากที่ภาวะเงินเฟ้อมีความรุนแรงมาก การใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เข้าแก้ไข ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจชะงักงันและการว่างงานอย่างกว้างขวางได้ รัฐบาลจึงต้องหันไปใช้มาตรการควบคุมราคาสินค้าโดยตรงด้วย ซึ่งในระยะยาวมักจะมีผลเสียมากกว่าผลดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้เขียนขึ้นจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย อันสืบเนื่องมาจากการกำหนดราคาสินค้าโดยรัฐบาล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาสินค้ามีด้วยกันหลายฉบับ แต่การเขียนนั้นได้เน้นเฉพาะกฎหมายการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. ๒๕๒๒ เนื่องจากรัฐบาลได้อาศัยกฎหมายฉบับนี้ในการกำหนดราคาสินค้าในปัจจุบัน นอกจากนั้น ผู้เขียนได้กล่าวถึง

หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาสินค้าที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นไว้เป็นแนวทางปฏิบัติซึ่ง เป็นหลักเกณฑ์ง่าย ๆ แต่ในการปฏิบัตินั้นมีข้อจำกัดและมีความยุ่งยากซับซ้อน อันก่อให้เกิดความไม่มั่นใจแก่ผู้ลงทุนและยากลำบากแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อนึ่ง สินค้าที่ รัฐบาลเข้าไปควบคุมนั้น โดยทั่วไปถือว่าเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพ และมีจำนวนมากมายหลายประเภท ผู้เขียนจึงได้เลือกเฉพาะประเภทที่สำคัญกระทบ กระเทือนภาวะเศรษฐกิจ และสามารถเป็นตัวอย่างเด่นเห็นได้ชัดขึ้นมาศึกษาเป็น กรณีตัวอย่างเพียง ๓ ประเภท อันได้แก่ ปูนซีเมนต์ น้ำมันทราย น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม

จากการศึกษาวิจัยสินค้าแต่ละประเภทนั้น อาจกล่าวได้ว่า การกำหนด ราคาสินค้าโดยรัฐบาล เพื่อหวังมิให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อนนั้น มีผล ทำให้รัฐบาลได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนในระยะแรกเริ่ม ส่วนในระยะยาวนั้นมี ผลเสียมากมาย การตรึงราคาสินค้าโดยไม่สอดคล้องกับกลไกของราคามักก่อให้เกิด การบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย ประเทศต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมหาศาล ก่อให้เกิด ความไม่เป็นธรรมในสังคมมากขึ้น และธุรกิจอุตสาหกรรมที่ถูกควบคุมจะไม่มี การขยาย เพิ่มกำลังการผลิต หรือการลงทุนเพิ่มขึ้นใหม่ เนื่องจากห่วงเกรงว่าจะประสบกับ ภาวะการขาดทุน ซึ่งมีผลทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนอันส่งผลให้เกิดตลาดมืด และ เป็นการส่งเสริมให้มีระบบการผูกขาดให้เกิดขึ้นในธุรกิจโดยปริยาย อนึ่ง การควบคุม ราคาสินค้าโดยรัฐบาลเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ จึงเป็นปัญหาเรื้อรังจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับการทำงานของรัฐขาดระบบที่ดี ไม่มีการวางแผนระยะยาว ขาดการติดตามผลงาน จึงเป็นช่องทางก่อให้เกิดคอร์รัปชันขึ้นได้อย่างแพร่หลาย นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง เป็นเหตุให้นโยบายต่าง ๆ ไม่มีความต่อเนื่อง นักธุรกิจจึงไม่อาจคาดนโยบายได้ถูกต้อง ธุรกิจที่ถูกควบคุมนั้น ๆ จึงเติบโตได้ช้า หรือเกือบไม่มีความเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นเลยกว่าใด ผลเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงตก อยู่กับผู้บริโภคในที่สุด

ดังนั้น รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการค้าโดยเสรี จะเข้าไปควบคุมก็ต่อเมื่อ

เห็นว่าอาจจะเกิดวิกฤตการณ์อันร้ายแรง หรือทำเพื่อช่วยเหลือคนยากจนโดยตรง
เท่านั้น ถ้ารัฐบาลมีความจำเป็นต้องควบคุมราคาโดยตรง เพราะสินค้าอื่น ๆ สิ่ง
ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติแล้ว รัฐบาลควรมีหลักการที่ดีกว่าที่ใดกระทำอยู่ใน
ปัจจุบันนี้ ในตอนท้ายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้มีข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล อันจะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม ในขณะที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
เช่นที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้.



ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

in fixing prices at present. The author mentions the principles which the government set-up in fixing prices. These principles are simple to understand but have many restrictions as well as limitations, and are quite complicated which caused uncertainties for investors and difficulties for government officials involved. Goods subjected to price fixing are usually necessities. As there are many kinds of goods subjected to price fixing, therefore the author selected only three commodities, namely, cement, sugar and petroleum products. In selecting these commodities, the author believes that they can be good examples and have wide ranging effects on the economy.

From this study, it can be said that the only advantage from government price fixing is to increase government popularity during the initial period, but there are many disadvantages in the long-run. Price fixing which does not take price mechanism into consideration usually causes excessive consumption, considerable loss of income for the country, more social and economic inequality, while the industries concerned dare not increase productive capacity or make new investment, because of the losses that might be involved. Usually price fixing causes scarcity of goods which leads to black market and tends to create monopolistic condition in the country. Governmental price fixing is one way of solving problems without looking into the real causes, so it can not really eliminate the problems efficiently. Moreover, the operational systems of government agencies generally lack efficiency, long-term planning, and following-up. This deficiency may encourage widespread

corruptions. Besides, the frequent changes of governments lead to lack of continuous policy and make it more difficulty for business to foresee what will be the next government policy. It is also more difficult for the controlled business to expand, so finally all the disadvantages become a burden to consumers.

Therefore, the government should encourage free trade system, and use price fixing measure only when crisis is eminent or it is critical to help the poor. If it is necessary for the government to use price fixing measure, the government should use better measure and system than what prevail at present. At the end of this thesis, the author offers suggestions that will be very useful for the country in the time of economic crisis.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การกำหนดราคาสินค้าโดยรัฐบาล: ทฤษฎี ประสบ-
การณ์ และข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย" ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมดัง
เจตนาและวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ก็เพราะผู้เขียนได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือ
จากหลายฝ่ายด้วยกัน ทั้งที่เป็นบุคคลและสถาบัน ผู้เขียนใคร่ขอแสดงความขอบคุณ
ไว้ ณ ที่นี้

นอกจากบิดาและมารดาที่กรุณาให้กำลังใจแก่ผู้เขียนมาตลอดแล้ว ผู้เขียน
ยังได้รับความเมตตาจาก อาจารย์ ดร. อรัญ ชรรมนโน ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่ผู้เขียนได้ให้ความยกย่องและเคารพนับถือ ผู้เขียน
มีความรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านที่ได้ให้ความรักและกำลังใจมาตลอด สิ่งเหล่านี้
มีค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้เขียน เพราะเป็นแรงผลักดันจิตใจให้ผู้เขียนมีความมุ่งมั่น
ที่จะพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ จนบรรลุถึงความสำเร็จในที่สุด อีกท่านหนึ่ง
ที่มีส่วนร่วมที่สำคัญได้แก่ รองศาสตราจารย์ บุญยง ทิพย์โส ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้แล้ว ขอขอบพระคุณ
ศาสตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ฯ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ เจริญกุล และ
อาจารย์ ประพันธ์ วอนซอพร ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และขอขอบพระคุณ
บุคคลที่ผู้เขียนใคร่บูชื้อไว้ในบรรณานุกรมท้ายเล่มนี้ ซึ่งได้กรุณาให้ผู้เขียนได้มี
โอกาสเข้าสัมภาษณ์หาข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเขียนครั้งนี้

อนึ่ง ในการหาข้อมูลเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนได้รับความร่วมมือ
ด้วยดีจากเจ้าหน้าที่กรมการค้าภายใน สำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กองนโยบาย
ภาษีอากรกระทรวงการคลัง และกองน้ำมัน ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย
นอกจากนั้นแล้ว ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเพื่อน ๆ ของผู้เขียนก็ได้
ให้ความช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์และทันเวลาพอดี

อาทิ เช่น คุณสมชาย สมประเสริฐ และคุณอนุภิก กิติสิน ซึ่งบุคคลนี้เป็นผู้ลงมือพิมพ์
วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณทุกคนในความมีน้ำใจอันดียิ่งในครั้งนี้

ในที่สุด ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะให้ ข้อมูล ข้อสรุป และข้อ
เสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในเรื่องนี้ และหวังว่าคงจะได้นำผล
การศึกษาค้นคว้านี้ไปเป็นประโยชน์บ้างในวงราชการ และเอกชนที่เกี่ยวข้องตาม
สมควร .

พร้อมจิต ศักดิ์พันธ์พนม

๘ พฤษภาคม ๒๕๒๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ณ
บทที่	
๑. บทนำ ความทั่วไป.....	๑
๒. กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด.....	๑๖
๓. กฎหมายและหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาสินค้าในปี พ.ศ. ๒๕๖๓..	๖๘
๔. ปูนซีเมนต์.....	๘๕
๕. น้ำตาลทราย.....	๑๒๒
๖. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม.....	๑๗๒
๗. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๒๑๓
บรรณานุกรม.....	๒๒๓
ประวัติ.....	๒๒๘

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑.	แผนการผลิตน้ำตาลทราย ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๒๒/๒๕๒๓ และ ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๒๓/๒๕๒๔.....	๑๒๖
๒.	ราคาขายส่งน้ำตาลทรายขาวในเขตกรุงเทพมหานคร.....	๑๒๘
๓.	ราคาขายปลีกน้ำตาลทรายขาวในเขตกรุงเทพมหานคร.....	๑๓๐
๔.	เปรียบเทียบราคาขายส่งและราคาขายปลีกน้ำตาลทรายขาวใน ประเทศกับราคาที่ทางการควบคุมขึ้นสูง.....	๑๓๑
๕.	ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ปิโตรเลียม เดือนมีนาคม ๒๕๑๔.....	๒๐๓
๖.	ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ปิโตรเลียม ณ วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖.....	๒๐๓
๗.	ราคาขายปลีกของน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๖.....	๒๐๔
๘.	ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ปิโตรเลียม ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖.....	๒๐๔
๙.	ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ปิโตรเลียม ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๗.....	๒๐๕
๑๐.	ปรับราคาออกจากโรงกลั่น ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗.....	๒๐๕
๑๑.	ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ปิโตรเลียม ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๐.....	๒๑๐

ตารางที่ ๓

- ๑๒. ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
ปีโตร เลียม ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒..... ๒๑๐
- ๑๓. ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
ปีโตร เลียม ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๒..... ๒๑๑
- ๑๔. ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
ปีโตร เลียม ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๓..... ๒๑๑
- ๑๕. ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
ปีโตร เลียม ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓..... ๒๑๒
- ๑๖. ราคาออกจากโรงกลั่นและราคาขายปลีกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
ปีโตร เลียม ณ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๓..... ๒๑๒



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย